

Teza: tymczasowe zawieszenie na podstawie art. 65² ust. 1 ustawy o radcach prawnych

Aby zawiesić tymczasowo radcę prawnego w czynnościach zawodowych, obok przesłanki dotyczącej toczącego się przeciwko radcy prawnemu postępowania dyscyplinarnego lub karnego, spełniona być musi druga przesłanka - muszą występować szczególnie uzasadnione okoliczności sprawy.

WO-93/18

POSTANOWIENIE

z dnia 31 lipca 2018 roku

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie w składzie następującym:

Przewodniczący: S WSD Elżbieta Gajda - Krynicka

Sędziowie: S WSD Małgorzata Sajdak

S WSD Cezary Andruszewski /sprawozdawca/

Protokolant: Aneta Stefańska

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego radcy prawnego Michała Jasiaka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 31 lipca 2018r.

sprawy radcy prawnego P. K.

na skutek zażalenia wniesionego przez radcę prawnego P. K. na postanowienie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Warszawie z dnia 07 maja 2018 roku, sygn. akt DO 44/18 w przedmiocie tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych radcy prawnego

na podstawie art. 437 § 1 i 2 kpk w zw. z art. 74¹ i art. 70⁶ ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych (Dz.U. 2017.1870 t. j. z dnia 2017.10.09)

postanawia:

I.

uchyla zaskarżone postanowienie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Warszawie z dnia 07 maja 2018 roku, sygn. akt DO 44/18 i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania temu sądowi,

II.

rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym w kwocie 1300,00 zł (słownie: jeden tysiąc trzysta złotych) pozostawić Okręgowemu Sądowi Dyscyplinarnemu w OIRP w Warszawie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 07 maja 2018r. sygn. akt DO 44/18 Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w Warszawie na podstawie art. 65² ust. 2 ustawy o radcach prawnych tymczasowo zawiesił radcę prawnego P. K. nr wpisu WA- (...) w czynnościach zawodowych radcy prawnego.

Na powyższe postanowienie zażalenie złożył radca prawny P. K., zarzucając mu:

1.

obrazę art. 65 ust. 1 oraz art. 65 ust. 2 ustawy o radcach prawnych poprzez wydanie przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w Warszawie, w oczywistym stopniu niesłusznego postanowienia o tymczasowym zawieszeniu w czynnościach zawodowych radcy prawnego, pomimo braku przesłanek do wydania takiego rozstrzygnięcia, w tym w szczególności z uwagi na to, że nie został tymczasowo aresztowany w prowadzonym przeciwko niemu postępowaniu karnym, jak również z uwagi na fakt, że zebrane w sprawie dowody nie pozwalają na przyjęcie ustalenia faktycznego jakoby sprawa cechowała się szczególnymi okolicznościami uzasadniającymi zastosowanie wzmiankowanego środka;

2.

obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść wydanego orzeczenia, tj.:

a) art. 67¹ ust. 2 ustawy o radcach prawnych oraz art. 4 k.p.k., art. 5 § 1 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 92 k.p.k. w zw. z art. 74¹ ustawy o radcach prawnych, skutek wydania arbitralnego orzeczenia uderzającego w jego prawa, mimo braku dowodów wskazujących na istnienie szczególnie uzasadnionych okoliczności sprawy, które zezwalałyby na możliwości tego orzeczenia przy jednoczesnym zaniechaniu podjęcia jakiejkolwiek inicjatywy dowodowej mającej na celu ustalenie, czy jako radca prawny dopuścił się zarzuczonego mu przez Prokuraturę czynu, gdzie przeprowadzenie tych dowodów i ich należyta ocena doprowadziłyby Okręgowy Sąd Dyscyplinarny do wniosku o jego niewinności a nadto, o braku szczególnie uzasadnionych okoliczności sprawy, w świetle których nie stosowanie wobec niego tymczasowego aresztowania czyniłoby dopuszczalnym orzeczenie wobec niego tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych radcy prawnego; b) art. 8 k.p.k. w zw. z art. 74¹ ustawy o radcach prawnych poprzez drastyczne i oczywiste złamanie zasady samodzielności jurysdykcyjnej Sądu Dyscyplinarnego, nakazującej Okręgowemu Sądowi Dyscyplinarnemu samodzielne rozstrzygnięcie zagadnień faktycznych i prawnych i wydanie rozstrzygnięcia z odwołaniem się nie do własnych ustaleń, lecz wyłącznie do rzekomych ustaleń Prokuratora, którym Sąd zaufał bezkrytycznie, nie podejmując elementarnej próby ich weryfikacji wskutek przeprowadzenia stosownego postępowania dowodowego, mającego na celu ustalenie, czy rzeczywiście dopuścił się zarzuczonego mu przez Prokuratora czynu, co uderza w elementarne zasady postępowania dyscyplinarnego, w którym orzekanie o środku w postaci tymczasowego zawieszenia w czynnościach radcy prawnego powierza się sądom dyscyplinarnym z uwagi na posiadanie przez sądy cechy niezawisłości oraz konieczności samodzielnego badania o rozstrzygnięciu spraw z uwzględnieniem słuszych interesów stron, w tym prawa obwinionego do obrony, gdzie Okręgowy Sąd Dyscyplinarny orzekając o czasowym zawieszeniu go w czynnościach radcy prawnego opierał się wyłącznie na orzeczeniu Sądu o zawieszeniu prawa do wykonywania zawodu bez pisemnego uzasadnienia o stosowaniu środków zapobiegawczych, wydanego w rezultacie nie uwzględnienia wniosku Prokuratora o zastosowanie tymczasowego aresztowania, po uprzednim zastosowaniu przez Prokuratora wobec jego współnika analogicznego środka zapobiegawczego;

3.

błąd w ustaleniach faktycznych, mający wpływ na treść zaskarżonego rozstrzygnięcia a polegający na przyjęciu, że okoliczności sprawy uzasadniają zastosowanie względem niego tymczasowego zawieszenia w czynnościach radcy prawnego, podczas gdy okoliczności takie nie zachodzą,

4. błąd w ustaleniach faktycznych, mający wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, polegający na przyjęciu iż sąd zastosował wobec niego „zakaz wykonywania zawodu radcy prawnego”, podczas gdy zastosowano wobec niego (nieprawomocny) środek zapobiegawczy w postaci zawieszenia w wykonywaniu zawodu radcy prawnego, który to środek służyć ma wyłącznie zabezpieczeniu prawidłowego toku postępowania karnego i w żadnym wypadku nie

może być identyfikowany jako dowód popełnienia przez osobę, wobec której go zastosowano, zarzucanego jej przez Prokuratora czynu.

Uwzględniając powyższe, Skarżący P. K. wniósł o niezwłoczne uchylene zaskarżonego postanowienia.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny zważył co następuje:

Zażalenie Skarżącego radcy prawnego zasługuje na uwzględnienie, w zakresie w jakim wnosi o uchylene zaskarżonego postanowienia.

Należy zgodzić się z treścią uzasadnienia zaskarżonego postanowienia, iż w sprawie zachodzi pierwsza przesłanka przewidziana w art. 65 ust. 1 ustawy o radcach prawnych umożliwiająca sądowi dyscyplinarnemu zawiesić tymczasowo radcę prawnego w czynnościach zawodowych, a mianowicie „przeciwko radcy prawnemu toczy się postępowanie dyscyplinarne lub karne”. Słusznie bowiem w tym względzie stwierdza Okręgowy Sąd Dyscyplinarny, że dowody dołączone do wniosku Rzecznika Dyscyplinarnego potwierdzają prowadzenie wobec radcy prawnego P. K. postępowania karnego, tj., przedstawienia mu zarzutów popełnienia przestępstwa. Dowody te wskazują jednoznacznie na spełnienie pierwszej przesłanki z art. 65 ust. 1 ustawy o radcach prawnych.

Odnosząc się do treści zażalenia, w którym Skarżący wskazuje na konieczność przeprowadzenia stosownego postępowania dowodowego, mającego na celu ustalenie, czy rzeczywiście dopuścił się zarzucanego mu czynu, podnieść należy, że rolą Sądu Dyscyplinarnego w toku postępowania w przedmiocie zawieszenia w czynnościach zawodowych radcy prawnego nie jest ustalenie czy radca prawny, popełnił zarzucany mu czyn. W toku postępowania o tymczasowym zawieszeniu w czynnościach zawodowych radcy prawnego wystarczające jest ustalenie, że przeciwko radcy prawnemu toczy się postępowanie dyscyplinarne lub karne, co w realiach tej sprawy jest bezsporne - o czym mowa powyżej. Decyzja o tymczasowym zawieszeniu radcy prawnego w czynnościach zawodowych nie przesądza w żadnym wypadku o winie podejrzanego, która może być stwierdzona przez Sąd powszechny dopiero po przeprowadzeniu postępowania, o ile oczywiście Prokurator wystąpi z aktem oskarżenia przeciwko P. K.. Powyższe nie zmienia zatem oceny Wyższego Sądu Dyscyplinarnego, że Okręgowy Sąd Dyscyplinarny słusznie przyjął w uzasadnieniu, że zaistniała pierwsza przesłanka określona w art. 65² ust. 1 ustawy o radcach prawnych.

Wskazać dalej należy, że aby zawiesić tymczasowo radcę prawnego w czynnościach zawodowych, obok przesłanki dotyczącej toczącego się przeciwko radcy prawnemu postępowania dyscyplinarnego lub karnego, spełniona być musi druga przesłanka - muszą występować „szczególnie uzasadnione okoliczności sprawy”. Okręgowy Sąd Dyscyplinarny w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia wskazuje w 4 punktach na okoliczności, które - zdaniem tego Sądu - przemawiały za tymczasowym zawieszeniem radcy prawnego w czynnościach zawodowych. Niemniej jednak za słuszny należy uznać zarzut zażalenia dotyczący braku samodzielności Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego w zakresie rozstrzygania zagadnień faktycznych i prawnych i wydanie rozstrzygnięcia z odwołaniem się wyłącznie do ustaleń Prokuratora. W ocenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Sąd I instancji nie wyczerpał wszelkich możliwości dowodowych, które pozwoliłyby na poczynienie niebudzących ustaleń i odpowiedzenie na pytanie czy w sprawie zachodzą „szczególnie uzasadnione okoliczności sprawy”.

Jedynym dowodem, na którym Okręgowy Sąd Dyscyplinarny oparł się decydując o tymczasowym zawieszeniu radcy prawnego P. K. w czynnościach zawodowych była treść wniosku Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Warszawie i dołączone do wniosku pismo Prokuratora Regionalnego w Katowicach wraz z załącznikami w postaci odpisów postanowień.

Zauważyć w tym miejscu należy, że w orzecznictwie panuje zgodność co do tego, że polska procedura karna nie wyłącza możliwości oparcia ustaleń faktycznych nawet tylko na jednym dowodzie, jednakże chodzi o to, aby ocena tego dowodu była rzeczowa i logiczna oraz nie wkraczała w sferę dowolności (zob. wyrok S. Apel. w Krakowie z dnia 25 września 2012 r., II AKa 93/12, KZS 2012/10/41).

Rzecz jednak w tym, że w niniejszym postępowaniu Sąd orzekający oparł się na informacjach zawartych we w/w wniosku Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Warszawie i w piśmie Prokuratora Regionalnego w Katowicach. Sąd nie poczynił jednak samodzielnych ustaleń, co mógł jednak uczynić. W ocenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego konieczne było zwrócenie się do Prokuratury Regionalnej w Katowicach o udostępnienie akt sprawy o sygn. RP 1 Ds. 31.2017s., dokonanie analizy tych akt i na tej podstawie dokonanie ustaleń w sprawie.

W tym miejscu przypomnieć trzeba, że dla wykrycia prawdy materialnej (obiektywnej) w procesie karnym niezbędnym jest zebranie całokształtu materiału dowodowego (wszystkich dowodów mających istotne znaczenie) i dokonanie na ich podstawie, zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów, prawidłowych ustaleń faktycznych. Sformułowana w art. 2 § 2 kpk zasada wprowadza przeciwko wymóg opierania wszelkich rozstrzygnięć na prawdziwych ustaleniach faktycznych, co oznacza zobligowanie wszystkich organów procesowych do dołożenia - niezależnie od woli stron - maksymalnych starań i wyczerpania wszelkich dostępnych środków dla poznania prawdy (tak: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 września 1971 r., I KR 120/71, OSNPG 12/1971/242, wyrok Sądu Najwyższego z 26 maja 1983 r., II KR 108/83, OSNPG 1983/10/109).

Na marginesie zauważyć również należy, że - jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego postanowienia - jedną z okoliczności jaka miała wpływ na orzeczenie tymczasowego zawieszenia radcy prawnego w czynnościach zawodowych był fakt zastosowania przez Sąd Rejonowy w Katowicach, na mocy postanowienia z dnia 19 kwietnia 2018 roku sygn. akt IV Kp 242/18 wobec podejrzanego P. K. wolnościowych środków zapobiegawczych w tym środka zapobiegawczego w postaci zawieszenia w wykonywaniu zawodu radcy prawnego. Tymczasem, postanowienie to na datę wydania zaskarżonego postanowienia nie było prawomocne, co zresztą zauważył również Sąd Orzekający. Ponadto postanowienie to nie zawierało uzasadnienia, którego sporządzenie Sąd Rejonowy w Katowicach odroczył z terminem do 7 dni. Uzasadnienie postanowienia Sądu Rejonowego w Katowicach jest o tyle istotne, że w jego treści Sąd wskazał z jakich powodów nie uwzględnił wniosku Prokuratora o zastosowanie tymczasowego aresztowania wobec P. K. i zdecydował o zastosowaniu wolnościowych środków zapobiegawczych wobec w/w. Jak wynika z informacji uzyskanej z Prokuratury Regionalnej w Katowicach postanowienie Sądu Rejonowego w Katowicach z dnia 19 kwietnia 2018 roku sygn. akt IV Kp 242/18 zostało utrzymane w mocy przez Sąd Okręgowy w Katowicach postanowieniem z dnia 8 maja 2018 roku sygn. akt VI Kz 217/18. Okręgowy Sąd Dyscyplinarny powinien również zapoznać się z treścią tego orzeczenia.

Powyżej przytoczone okoliczności zaważyły na decyzji Wyższego Sądu Dyscyplinarnego o uchyleniu zaskarżonego postanowienia. Niemniej jednak nie były one jedynym powodem uchylenia postanowienia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego w Warszawie. Inną przyczyną jego uchylenia jest sprzeczność postanowienia z jego uzasadnieniem. Sprzeczność ta dotyczy podstawy prawnej decyzji o tymczasowym zawieszeniu radcy prawnego w czynnościach zawodowych. Okręgowy Sąd Dyscyplinarny w postanowieniu z dnia 7 maja 2018 roku sygn. akt DO 44/18 za postawę prawną tymczasowego zawieszenia radcy prawnego w czynnościach zawodowych przywołał art. 65 ust. 2 ustawy o radcach prawnych, tymczasem w uzasadnieniu w/w postanowienia powołał przepis art. 65² ust. 1 ustawy o radcach prawnych, dokonał jego wykładni i rozważań prawnych. Tym samym doszło do rażącej sprzeczności między postanowieniem, a jego uzasadnieniem, mogącej mieć istotny wpływ na treść postanowienia.

Przechodząc do omówienia naruszeń Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego sprowadzających się do sprzeczności postanowienia i jego uzasadnienia, Wyższy Sąd Dyscyplinarny pragnie zaprezentować stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 8 stycznia 2014r. sygn. akt IV KK 264/13, który zajął się tym zagadnieniem.

Do istoty konstytucyjnego prawa do sądu wynikającego z art. 45 ust. 1 Ustawy zasadniczej należy sprawiedliwość proceduralna. Ta sprawiedliwość jest zachowana m.in. wówczas, gdy sąd ujawnia w czytelny sposób motyw rozstrzygnięcia, w stopniu umożliwiającym weryfikację sposobu myślenia tego organu i to nawet jeśli samo rozstrzygnięcie jest niezaskarżalne (tzw. legitymizacja przez przejrzystość). Prawidłowo sporządzone uzasadnienie wyroku, pozwala na dokonanie realnej oceny, czy w działaniach sądu nie było dowolności lub wręcz arbitralności (tak

P. Wiliński, [w:] System prawa karnego procesowego pod red. P. Hofmańskiego. Tom I. Zagadnienia ogólne, cz. 1, Warszawa 2013, s. 700). Brak dowolności i arbitralności w działaniu sądu wyznacza zaś tożsamość konstytucyjną tego organu (i szerzej wymiaru sprawiedliwości) na równi z takimi elementami wskazanymi wprost w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP jak niezależność, bezstronność i niezawisłość sądu (uzasadnienie wyroku TK z 16.01.2006 r., SK 30/05, OTK-A 2006/1/2 oraz uzasadnienie postanowienia TK z 11.04.2005 r., SK 48/04, OTK-A 2005/4/45).

Powyższe stanowisko jest akceptowane w judykaturze Sądu Najwyższego, który to w uzasadnieniu wyroku z dnia 4.11.2003 r. (V KK 73/03, LEX nr 84219) stwierdził: „nie można zapominać, że uzasadnienie ma za cel, nie tylko przekonać o trafności zaskarżonego orzeczenia sąd odwoławczy lub sąd kasacyjny, bo te o jego trafności niekiedy mogą powziąć przekonanie po analizie zebranych w sprawie materiałów dowodowych, ale także strony oraz środki społecznego przekazu, które na podstawie uzasadnienia przede wszystkim tę trafność oceniają a w każdym razie wyrabiają w sobie przekonanie o rzetelności wyrokowania. Dlatego uzasadnienie pełni nie tylko funkcję procesową ale także buduje autorytet wymiaru sprawiedliwości i kształtuje zewnętrzne przekonanie o sprawiedliwości orzeczenia, wobec czego tolerowanie w obrocie prawnym orzeczeń uzasadnionych w sposób rażąco odbiegający od reguł określonych w art. 457 i 424 k.p.k. nie jest możliwe” (tak C. Nowak, Rzetelny proces karny w orzecznictwie Sądu Najwyższego [w:] P. Wiliński (red.), Rzetelny proces karny w orzecznictwie sądów polskich i międzynarodowych, Warszawa 2009, s. 252).

1

W realiach niniejszej sprawy treść postanowienia podważa możliwość uznania, że jego uzasadnienie przedstawiło w sposób logiczny przebieg narady Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego, odzwierciedlało poczynione w jej trakcie ustalenia i podjęte na kanwie tych ustaleń decyzje. Uzasadnienie to bowiem spowodowało, że w istocie nie jest możliwe odkodowanie, do jakich ustaleń i decyzji doszedł sąd odwoławczy w trakcie narady, skoro bezpośrednio po zakończeniu narady zdecydował się jako podstawę tymczasowego zawieszenia radcy prawnego P. K. w czynnościach zawodowych powołać art. 65 ust. 2 ustawy o radcach prawnych, zaś uzasadniając ten stan rzeczy dokonał wykładni przepisu art. 65 ust. 1 ustawy o radcach prawnych i w oparciu o ten przepis rozważań prawnych.

Przechodząc do oceny podstawy prawnej decyzji o tymczasowym zawieszeniu radcy prawnego P. K. jaką zastosował Okręgowy Sąd Dyscyplinarny w postanowieniu, wskazać należy, że rację ma Skarżący, że Sąd ten dopuścił się obrazy art. 65 ust. 2 ustawy o radcach prawnych. W/w przepis stanowi, że Sąd dyscyplinarny orzeka o tymczasowym zawieszeniu w czynnościach zawodowych radcy prawnego, w stosunku do którego w prowadzonym przeciwko niemu postępowaniu karnym zastosowano tymczasowe aresztowanie. Słusznie podnosi w zażaleniu P. K., że warunek z art. 65 ust. 2 ustawy o radcach prawnych nie został spełniony, albowiem w prowadzonym przeciwko niemu postępowaniu karnym nie został tymczasowo aresztowany. Sąd Rejonowy w Katowicach postanowieniem z dnia 19 kwietnia 2018 roku sygn. akt IV Kp 242/18 nie uwzględnił wniosku Prokuratora o zastosowanie tymczasowego aresztowania wobec P. K. i zastosował wobec podejrzanego wolnościowe środki zapobiegawcze. Powyższe potwierdza, że Okręgowy Sąd Dyscyplinarny powołał w treści postanowienia art. 65 ust. 2 ustawy o radcach prawnych pomimo braku spełnienia przesłanek w nim określonych.

W świetle powyższej argumentacji zażalenie radcy prawnego P. K. należało uznać za zasadne. Konsekwencją tego stanu rzeczy było uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Okręgowemu Sądowi Dyscyplinarnemu do ponownego rozpoznania.

Ponownie procedując Sąd I instancji, uwzględniając przytoczone wyżej uwagi, przeprowadzi zgodnie z przepisami procedury karnej postępowanie dowodowe

zmierzające do precyzyjnego ustalenia czy zostały zrealizowane przesłanki określone

w art. 65 ust. 1 lub art. 65 ust. 2 ustawy o radcach prawnych, następnie wyda postanowienie i uzasadni je zgodnie z wymogami k.p.k.

Mając powyższe na uwadze, Wyższy Sąd Dyscyplinarny orzekł jak w sentencji orzeczenia.

O kosztach postępowania dyscyplinarnego orzeczono na podstawie art. 70⁶ ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych